

Kapitoly tretia, štvrtá a piata veľmi podrobne spracúvajú daňové teórie týkajúce sa spravodlivosti zdanenia, optimálnosti a neutrality zdanenia.

Často je možné stretnúť sa s názorom, že spravodlivosť zdanenia nepatrí do ekonómie, že je to skôr otázka morálky. Prvá časť tretej kapitoly učebnice to však vyvracia, pretože poukazuje na miesto spravodlivosti zdanenia v procese rozdelenia a znovurozdelenia vytvorenej hodnoty v ekonomike. Pomerne intenzívne sa v poslednom období „skloňuje“ aj termín sociálna spravodlivosť. Stotožňujem sa s autormi, že nikto nevie presne čo to znamená, a preto je problematické s ňou nesúhlasiť. Veľmi citlivo sa táto téma rozoberá práve v recenzovanej publikácii. Zohľadnením historických názorov sa prepracúvame k všeobecne známemu záveru, že za spravodlivý sa považuje transferový – prerozdelený daňový systém.

Teória optimálneho zdanenia má podľa autorov tejto publikácie dve podoby – normatívnu a pozitívnu. Je to trochu nezvyklý pohľad na danú problematiku a možno ho považovať za originálny. Vedúca autorského kolektívu hneď v úvodnom slove učebnice upozorňuje, že pri jej študovaní sa nadväzuje na vedomosti študentov z predchádzajúcich odborných predmetov zaoberajúcich sa príbuznou problematikou. Je dôležité mať penzum potrebných vedomostí, lebo pri pozitívnej teórii optimálneho zdanenia sa vychádza z teórie verejnej voľby. Pri normatívnej teórii optimálneho zdanenia sa samostatne rozoberá optimálne zdanenie príjmov a optimálne zdanenie spotreby, ako aj ich aplikácia na konkrétne modely.

Piata kapitola – Teórie neutrality zdanenia – v prevažnej miere uvádza čitateľa do problémov neutrality zdanenia z medzinárodného pohľadu, pričom sa vychádza z uplatňovania metód o zamedzení dvojitého zdanenia. Za pozornosť stojí zhodnotenie a kritika klasického prístupu k neutralite zdanenia v medzinárodnom zdanení.

Aplikácia daňových teórií v praxi, ktorá je obsahom poslednej šiestej kapitoly, je možná prostredníctvom daňovej politiky. Daňová reforma je radikálny prejav daňovej politiky, ktorý môže vyústiť do nového daňového systému. Pri porovnávaní výsledkov väčšiny daňových reforiem s teoretickými koncepciami nejde v zásade o radikálne zmeny, ale skôr iba o väčšie zmeny v niektorých daňových zákonoch, Slovenskú republiku z toho vynímajúc. Teoretické zmapovanie daňových reforiem je prínosom nielen pre túto publikáciu, ale môže byť prínosom aj pre prax. Zaujímavé je tiež spracovanie opodstatnenia sociálneho rozmeru výnimiek v zdanení v súvislosti so spravodlivosťou zdanenia. Konkrétna aplikácia na daňový systém Slovenskej republiky je dôkazom toho, že spravodlivosť zdanenia, resp. jej objektívne posúdenie a merateľnosť sú veľmi náročné, ba až nemožné.

Publikácia je napísaná prehľadne, s logickým členením i gradovaním nastolenej problematiky. Jej súčasťou je aj slovensko-anglický slovník, vecný a menný register, čo len umocňuje vysokú úroveň vysokoškolskej učebnice.

Erika Neubauerová

VÁCLAV TOUŠEK – JOSEF KUNC – JIŘÍ VYSTOUPIL a kolektiv:
Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2008, 411 s., ISBN 978-80-7380-114-4

Predkladaná publikácia vznikla zo spolupráce odborníkov troch univerzitných pracovísk – Masarykovej univerzity v Brne, Univerzity Palackého v Olomouci a Juhočeskej univerzity v Českých Budějoviciach, ktorí zaujímavým spôsobom nadväzujú na práce výskumných pracovísk v bývalom Československu a terajších slovenských pracovísk. Pocit určitej spolupatričnosti zostáva a tento moment treba oceniť aj v uvedenom autorskom kolektíve.

Základná myšlienka publikácie spočíva v ucelenom pohľade na ekonomickú a sociálnu geografiu. Autori si v nej stanovili cieľ vytvoriť dielo, ktoré by obsahovalo aktuálne poznatky vybraných pododborov tvoriacich kostru sociálno-ekonomickej geografie.

Text publikácie je rozdelený na desať kapitol zaoberajúcich sa čiastkovými disciplínami a vybranými prierezovými témami v rámci sociálno-ekonomickej geografie. Štruktúra jednotlivých kapitol má do určitej miery jednotné usporiadanie. Sú-

časťou každej kapitoly je stručná história a vývoj vednej disciplíny, vlastná podstata danej témy a záver, v ktorom sú veľmi stručne vyjadrené aktuálne tendencie, trendy a pravdepodobný budúci vývoj. Zaujímavosťou publikácie je, že každá kapitola je prakticky samostatnou časťou, ktorú je možné študovať zvlášť, ale pritom tieto samostatné kapitoly vytvárajú syntetický celok sociálno-ekonomickej geografie. Túto syntetickosť, resp. postupnosť, zabezpečujú nasledujúce kapitoly.

Cieľom prvej kapitoly *Vývoj moderného geografického myslenia* je priblížiť vývoj geografického myslenia v priebehu uplynulého storočia prostredníctvom množstva subdisciplín, škôl a smerov, ako aj poukázaním na zmeny používaných metód a techník v jednej zo základných geografických disciplín, a to sociálno-ekonomickej geografie.

Najrozsiahlejšia je druhá kapitola *Geografia obyvateľstva*, v ktorej sa autor venuje vzniku a vývoju tejto vednej disciplíny nielen vo svete, ale aj vzniku českej geografie obyvateľstva. Podstatná časť kapitoly je venovaná štruktúre obyvateľstva ako najvýznamnejšej charakteristiky demografie. Populačné odhady, projekcie a prognózy tvoria súčasť tzv. populačnej geopolitiky.

Prehľad významných konceptov vo výskume sídelných systémov vyjadruje tretia kapitola *Geografia sídiel*. Celá kapitola je venovaná dvom relatívne nezávislým subdisciplínam, a to vlastnej geografii sídiel a geografii mesta.

Štvrtá kapitola *Geografia poľnohospodárstva* sa zaoberá územnými problémami poľnohospodárskej výroby a zákonitostami jej vývoja.

Priemysel ako objekt štúdia je v centre pozornosti mnohých vedných disciplín, ktoré možno rozdeliť do dvoch základných skupín. Do prvej skupiny patria najmä technické a z veľkej časti i ekonomické vedy, ktoré sa zaoberajú predovšetkým vnútornými podmienkami priemyselnej výroby. Druhú skupinu tvoria vedy, ktoré študujú vzájomnú interakciu priemyslu a priestoru. V tejto skupine vied má geografia, konkrétne geografia priemyslu, svoje dôležité miesto. Otázkam vývoja vzťahu samotného priemyslu a priestoru sa venuje piata kapitola *Geografia priemyslu*.

Doprava má v súčasnom svete veľký význam. Je oporou súčasných priestorových a funkčných vzťahov dosahujúcich globálne rozmery. Šiesta kapitola *Geografia dopravy* je venovaná doprave ako čiastkovej disciplíne sociálno-ekonomickej

geografie, ktorá sa zaoberá pohybom nákladov, osôb a informácií, a to v širokom spoločenskom a fyzicko-geografickom kontexte.

Siedma kapitola *Geografia služieb* je venovaná základným princípom usporiadania služieb v priestore.

Geografia cestovného ruchu a rekreácie je jedna z najmladších disciplín geografie a má svoje vedecké začiatky v 30. rokoch 20. storočia. Dôvody tak neskorého rozvoja sú v samotnom vzniku javu rekreácia a voľný čas. Hlavné teoretické koncepty, smery výskumu a otázky problémového zamerania geografie cestovného ruchu podáva ôsma kapitola s názvom *Geografia cestovného ruchu*.

Publikáciu uzatvárajú dve kapitoly, a to kapitola *Environmentálne problémy sveta* a kapitola *Regióny a regionalizácia*. Posledná kapitola je venovaná konceptu regiónu ako jednému zo základných konceptov v geografii, ktorý vychádza z charakteru najvšeobecnejšieho objektu štúdia geografie planéty Zem. Región patrí medzi pôvodné geografické koncepty, neskoršie ho prebrali iné vedné odbory, napríklad regionálna veda, priestorová ekonómia či priestorová sociológia.

Ako uvádzajú autori, publikácia je určená študentom vysokých škôl regionálneho, ekonomického a sociálneho zamerania, ale i širšej odbornej verejnosti. Hoci autori obsiahlej publikácie si stanovili za cieľ vytvoriť dielo, ktoré by zhrňalo aktuálne poznatky vybraných vedných pododborov tvoriacich kostru sociálno-geografických vied, neprekročili tradičné paradigmatické prístupy zaužívané v geografii. Novšie paradigmy, ktoré sa objavujú v tejto vedenej oblasti, prípadne príbuzných vedných disciplín, absentujú. K jej skvalitneniu by prispelo doplniť publikáciu o teórie najnovších prác z oblasti sociálno-ekonomickej geografie.

Zoznam literatúry je uvedený za každou kapitolou a môže slúžiť ako informačná základňa, i keď práve najnovšia literatúra sa neobjavuje v celom rozsahu.

Publikácia renomovaných autorov, ktorí sa uvedenými problémami zaoberajú už niekoľko desaťročí, vyplňa prakticky po 25 rokoch medzeru, od času, keď na Slovensku vznikla ucelená publikácia zameraná na teóriu a metodológiu socioekonomickej geografie.

Alžbeta Ivaničková